

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Річний звіт **2017**

Тарас Шевченко
директор
Центру демократії
та верховенства
права

Через чотири роки після Революції гідності українці значно більше довіряють громадським організаціям, ніж органам влади. За даними Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 44% українців довіряють громадським організаціям повністю або частково. У той же час Президенту довіряє 16% населення, Верховній Раді – 9%, судам – лише 8,6%. Такі результати є відображенням сприйняття простих людей користі від діяльності громадського сектору і реакція на постійні корупційні скандали з боку влади.

Свій внесок у загальні досягнення ролі громадянського суспільства вніс і Центр демократії та верховенства права, працюючи у трьох важливих секторах: верховенство права, незалежні медіа та громадянське суспільство. Судова реформа, Рух ЧЕСНО, Реанімаційний Пакет Реформ, Відкритий університет реформ, Кампанія “За безпечні дороги”, “Київ без тютюнового диму”, Незалежна медійна рада, доступ до інформації, співпраця з офісом Обмудсмена, створення та запуск суспільного мовлення, реформа комунальних і державних газет, навчання журналістів та юристів, Відкритий університет реформ, Відкритий парламент – у кожному із цих напрямів та тем ми працювали задля змін у державі та зміцнення громадянського суспільства.

Українська влада, з одного боку, залишається відкритою для співпраці. З іншого боку, представники влади почали вдаватися до різних спроб тиску і дискредитації громадянського суспільства. Кримінальна справа проти Віталія Шабуніна, перешкоджання журналістам Схем, обшуки та переслідування активістів та журналістів стали сумним трендом. Ухвалені навесні 2017 року зміни до закону про запобігання корупції у частині електронного декларування громадських активістів вивели на міжнародний рівень проблему тиску влади на громадських сектор. Стосунки влади та громадянського суспільства залишаються викликом для України у 2018 році.

Про нас

Центр демократії та верховенства права – це аналітично-адвокаційний центр, що працює в громадському секторі України з 2005 року, спрямовуючи свої зусилля на розвиток незалежних медіа, підтримку громадських платформ і рухів, а також побудову правової держави в Україні.

Наша організація є засновником та активним учасником таких важливих ініціатив як Рух ЧЕСНО, Реанімаційний Пакет Реформ, Незалежна медійна рада, Кампанія «За безпечні дороги», Міжнародна літня школа медіа права, Відкритий Парламент.

Місія ЦЕДЕМ - сприяння розвитку суспільства активних та відповідальних громадян через:

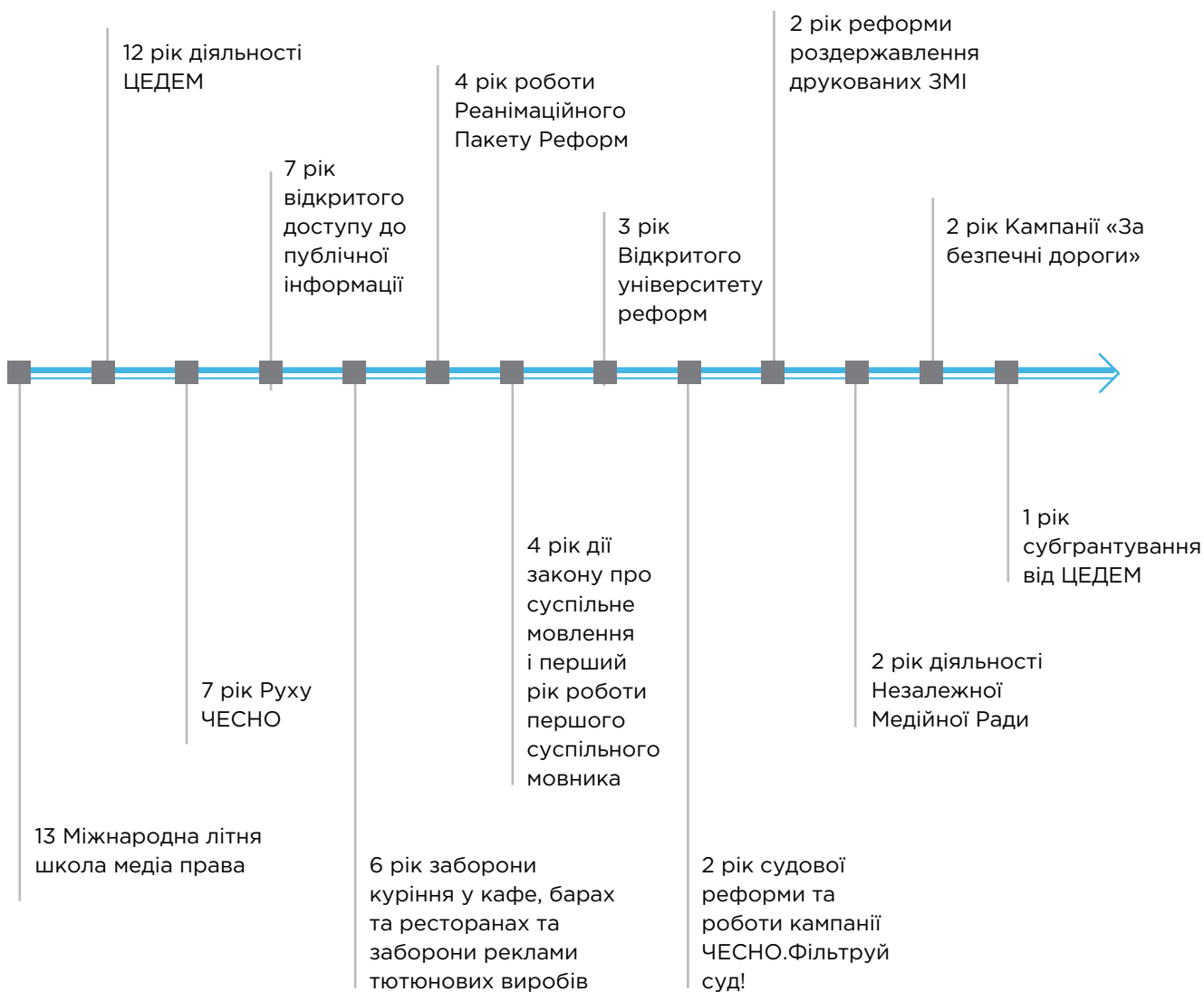

- підтримку громадських ініціатив;
- незаангажовану правову експертизу;
- розробку та імплементацію якісного законодавства;
- освіту;
- захист свободи слова;
- досягнення підзвітності влади;
- утвердження верховенства права.

2017 рік це...

6,5 млн

гривень – бюджет субгрантів для громадських організацій від ЦЕДЕМ у 2017 році

12

юридичних висновків для Наглядової ради та правління Суспільного

2

законопроекти, розроблених та проадвокатованих за участі експертів ЦЕДЕМ

120

запитів до органів влади щодо роздержавлення

659

газет у базі Зали комунальної преси

240

консультацій з питань медійного права та доступу до інформації

70

сюжетів журналістських розслідувань, що пройшли юридичну експертизу ЦЕДЕМ

10

висновків Незалежної медійної ради

144

розпорядники інформації, що потрапили під моніторинг ЦЕДЕМ

2

судові справи, виграні юристами Фонду захисту права на інформацію

3

онлайн-курси з доступу до інформації на Prometheus від експертів Центру

653

аналітичні довідки про кандидатів у Верховний Суд

821

профайл суддів в базі ЧЕСНО. Фільтруй суд!

8

команд студентів на регіональному раунді Price Media Law Moot Court Competition

19

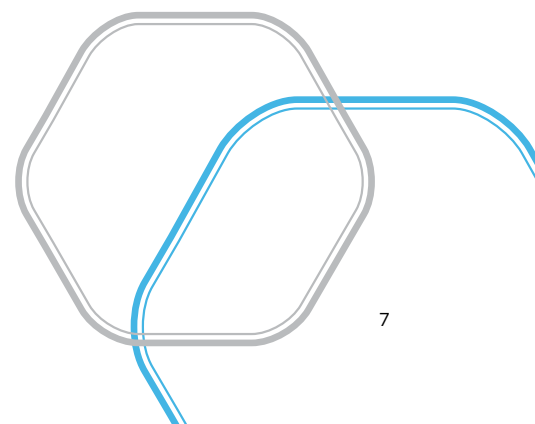
законопроектів, проадвокатованих Реанімаційним Пакетом Реформ та ухвалених Парламентом

74

учасники Відкритого університету реформ

5 млн

переглядів соціального ролика «Пристєбнись» Кампанії «За безпечні дороги»

СУДОВА РЕФОРМА

Судова реформа

Судова реформа та викликані нею зміни у судовій системі були однією із ТОП-тем 2017 року для України та для команди ЦЕДЕМ, яка в рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! працювала над втіленням позитивних змін. Імплементация нового закону про судоустрій і статус суддів та змін до Конституції у частині правосуддя розпочалась із формування нової верхівки судової системи, кваліфікаційного оцінювання та оновлення суддівських лав.

Зміни у судовій системі у 2017 році

- **Новий Верховний Суд.** У 2017 році відбувся конкурс до Верховного Суду – найвищої судової інстанції. Верховний Суд України та три вищі суди були ліквідовані після його формування.
- **Кваліфікаційне оцінювання суддів.** За реформою, кожен працюючий суддя повинен пройти кваліфікаційне оцінювання, за результатами якого може продовжити роботу на посаді, а також отримати вищу заробітну плату, передбачену законом.
- **Громадська рада доброчесності (ГРД)** – незалежний громадський орган у судовій системі, створений для сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів у проведенні конкурсів та кваліфікаційних оцінювань. Співкоординатор Громадської ради доброчесності Галина Чижик є представником ЦЕДЕМ у цьому органі та забезпечує організаційну підтримку діяльності ГРД.
- **Оновлення судової системи.** Брак понад третини суддів по всій країні спонукає до оновлення системи. У 2017 році ВККС оголосила добір на 600 посад. Стати новими суддями можуть помічники суддів з трирічним стажем пройшовши тримісячне навчання у школі суддів, та юристи з п'ятирічним стажем після значно тривалішого 12-місячного навчання.

ЧЕСНО.Фільтруй суд!

ЧЕСНО.Фільтруй суд! – довгострокова кампанія громадського контролю, заснована в рамках Руху ЧЕСНО та спрямована на активізацію суспільства задля очищення суддівських лав від недоброчесних суддів та утвердження справедливого суду в Україні.

Реалізуючи свої цілі, ЧЕСНО.Фільтруй суд!

- здійснює громадський контроль і моніторинг конкурсів на посади суддів;
- всебічно перевіряє доброчесність служителів Феміди;
- сприяє очищенню системи від недоброчесних суддів;
- сприяє інститутам громадського контролю судової влади;
- розвиває навички місцевих активістів.

База профайлів суддів

У 2017 році Рух ЧЕСНО в рамках кампанії **ЧЕСНО.Фільтруй суд!** запустив унікальну базу профайлів суддів України. У профайлах зібрана інформація із відкритих джерел про кар'єру, сумнівні судові рішення, статки, родинні зв'язки, причетність до корупційних справ та інші дані, які дозволяють робити висновки про доброчесність судді.

821 профайл про суддів опубліковано на сайті ЧЕСНО.Фільтруй суд!

Критерії доброчесності суддів:

// непричетність до корупції або кримінальних правопорушень

// непричетність до ухвалення сумнівних рішень

// відповідність стилю життя задекларованим доходам та прозорість статків

// непричетність до порушення прав людини

// дотримання норм професійної етики

ЧЕСНО
фільтруй суд

Конкурс у Верховний Суд

З набранням чинності нового закону про судоустрій і статус суддів та змін до Конституції у частині правосуддя, розпочався процес оновлення системи. Першим кроком у цьому напрямку став конкурс до Верховного Суду. ЦЕДЕМ у рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! зосередив свої зусилля на недопуску у новий Верховний Суд недоброчесних кандидатів.

Команда ЧЕСНО.Фільтруй суд! проаналізувала та підготувала аналітичні довідки про усіх 653 кандидатів у Верховний Суд, які стали джерелом інформації для Громадської ради доброчесності та Вищої кваліфікаційної комісії суддів.

653

аналітичні довідки про кандидатів підготували в рамках ЧЕСНО.Фільтруй суд!

134

кандидати отримали негативний висновок від Громадської ради доброчесності

51

кандидат із негативним висновком вибув з конкурсу за результатами співбесід та пленарних засідань

У результаті конкурсу

120

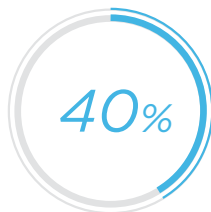
кандидатів відібрала Вища кваліфікаційна комісія суддів

115

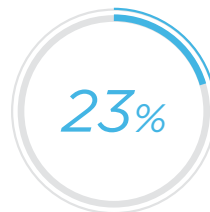
суддів Верховного Суду призначено

27

новообраних суддів отримали негативні висновки ГРД

суддів – представники регіонів України

суддів – адвокати та науковці

ЧЕСНО.Фільтруй суд! у регіонах

ЧЕСНО.Фільтруй суд! має мережу регіональних координаторів у кожній області України. 23 активісти на місцях представляють кампанію, здійснюють перевірку доброчесності суддів, перевіряють відкритість судової системи та займаються просвітою серед громади.

23 регіональні координатори представляють ЧЕСНО.Фільтруй суд! у регіонах

- проводять моніторинги роботи місцевих судів
- збирають інформацію про суддів
- представляють кампанію ЧЕСНО.Фільтруй суд! у регіоні

У 2017 році координатори провели моніторинг відкритості судових засідань апеляційних обласних судів України на предмет дотримання права на доступ до них та здійснення фото/відео фіксації засідань.

Регіональні координатори промоніторили:

315

засідань

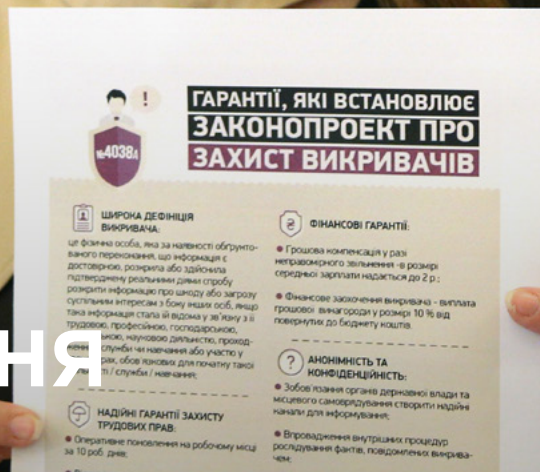
512

суддів

У результаті моніторингу відкритості та дотримання права на фото та відеофіксацію засідань, лише у 3% випадків активістам було відмовлено у зйомці засідання.

НАЛЕЖНЕ ВРЯДУВАННЯ

Рух ЧЕСНО

Рух ЧЕСНО, започаткований ще у 2011 році, має на меті стимулювати прозорість, підзвітність та відкритість представників влади та запит на якісну політику серед громадян. ЧЕСНО є сталим партнерством Центру демократії та верховенства права та Центру UA, в рамках якого вдалося досягти чималих зрушень у напрямку відповідальності та відкритості політиків. У громадському русі ЧЕСНО Центр демократії та верховенства права забезпечує юридичний супровід та вичитку матеріалів перед оприлюдненням.

В рамках юридичного супроводу Руху ЧЕСНО у 2017 році юристи ЦЕДЕМ:

116

справ для Каталогу
фігурантів антикорупційних
розслідувань перевірили

41

консультацію
надали

32

матеріали пройшли
юридичну вичитку

Центр демократії та верховенства права у 2016 році в рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! розпочав роботу над судовою реформою, формуючи, зокрема базу профайлів усіх працюючих суддів України за принципами та підходами ЧЕСНО, перевіреними на 5 кампаніях.

Партнери ЦЕДЕМ Центр UA в рамках Руху презентували онлайн-платформу «Політична пам'ять», створену з метою зміни існуючого підходу громадян до вибору політиків та недопущення до влади недобросовісних кандидатів. Цей ресурс зібрав у собі усі напрацювання команди ЧЕСНО за шість років роботи, а також дані ЦВК, ВРУ, місцевих рад, партійних сайтів, НАЗК, агітаційні архіви та інші медійні дані.

Відкритий Парламент

У 2017 році Спікер Верховної Ради А. Парубій підписав Комунікаційну стратегію для Верховної Ради на 5 років. Тетяна Семілетко, директор з розвитку ЦЕДЕМ, активно брала участь у розробці тексту Комунікаційної стратегії ВРУ та її просування серед керівництва Ради і комітетів у рамках ініціативи «Відкритий парламент».

Реалізація стратегії у найближчі роки дозволить:

- ознайомлюватись із публічними звітами народних депутатів – про результати роботи та витрати;
- дивитись онлайн засідання усіх парламентських комітетів;
- користуватись сучаснішим веб-порталом Ради, врахувавши при цьому потреби міжнародних аудиторій;
- перетворити комунікацію Парламенту на більш скоординовану, із часткою ситуативних/термінових комунікацій не вище 30%;
- реформувати парламентські медіа та створити сучасний прес-центр для роботи журналістів у приміщенні Ради.

Передбачені стратегією зміни вже почали реалізовувати:

// Рух ЧЕСНО за участі Центру розробив онлайн-інструмент для оприлюднення народними обранцями своїх звітів у єдиній та зручній формі. Ми разом з іншими громадськими організаціями запропонували пункти до заповнення у таких звітах;

// стала доступною електронна акредитація через сайт Верховної Ради на парламентські події для журналістів, які не мають постійної картки акредитації.

Доступ до інформації

Експерти ЦЕДЕМ як співавтори закону про доступ до інформації, адвокатували його ухвалення та регулярно досліджують стан імплементації на центральному та регіональному рівнях.

У 2017 році Центр у тісній співпраці з офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини провів щорічний моніторинг імплементації Закону «Про доступ до публічної інформації». Отримані результати дозволили проаналізувати стан виконання розпорядниками вимог закону у динаміці, порівнявши із показниками моніторингу попередніх років, а також скласти повну картину реалізації права на доступ на місцевому рівні у 2017 році.

В кожній області України монітори відвідали обласні держадміністрації та облради, міські ради обласних центрів усіх областей України, щоб переконатися, як пересічна людина може реалізувати своє право на доступ.

24

області
промоніторено

144

розпорядники інформації
центрального та
обласного рівня стали
об'єктами моніторингу

Монітори ЦЕДЕМ дослідили діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, Генеральної прокуратури України, Національного банку України, Державного управління справами, Центральної виборчої комісії, ЦУ Служби безпеки України та 65 центральних органів виконавчої влади.

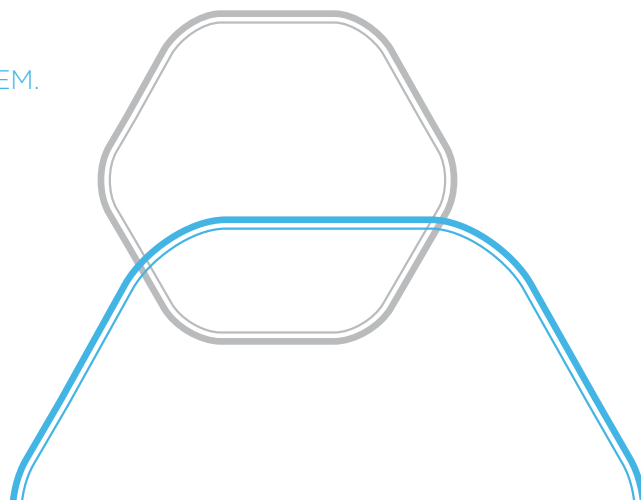
За результатами моніторингу, експерти ЦЕДЕМ розробили 3 експертних висновки та 2 збірники рекомендацій щодо забезпечення розпорядниками доступу до публічної інформації, кожен з яких був надрукований тиражем у 2000 екземплярів та поширений серед розпорядників. Результати моніторингу увійшли до щорічної Доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

«Проведення нами щорічного моніторингу має потужний освітній ефект. Розпорядники інформації краще налагоджують роботу та починають виконувати ті норми закону, які їм видавались неважливими. Наприклад, організовують місце для роботи з інформацією у держоргані»,

– Тетяна Олексіук,
заступник директора ЦЕДЕМ.

140 юридичних консультацій у сфері доступу до публічної інформації протягом 2017 року надали експерти ЦЕДЕМ, **10** розширених консультацій оприлюднено на сайті організації.

Юристи **Фонду захисту права на доступ до інформації**, що був створений та координується ЦЕДЕМ з 2012 року, у поточному році захищали право громадян знати. У судах України за сприяння Фонду оскаржуються відмови розпорядників надати інформацію у відповідь на запити.

У 2017 році

2

судові справи
виграно
юристами Фонду

5

нових судових справ підтримано
Фондом та надано юридичну підтримку
громадянам, чиї права були порушені

Мережа захисників права на інформацію

Мережа захисників права на доступ є об'єднанням юристів, адвокатів, журналістів та громадських активістів, які відстоюють право знати. ЦЕДЕМ у рамках Мережі підвищує рівень знань у сфері доступу до публічної інформації, надає письмові та усні консультації, а також здійснює юридичний супровід судових справ з метою забезпечення права на доступ до інформації.

186

активістів у всіх регіонах
України налічує Мережа у
2017 році

Онлайн-конструктор позовної заяви

Експерти ЦЕДЕМ розробили та запустили онлайн-конструктор позовної заяви. Це інтерактивний інструмент, що у покроковому режимі допомагає створити позовну заяву про оскарження відмови розпорядника надати інформацію на запит. Конструктор користується попитом у громадян, а також у судових інституцій, які розмістили його на своїх офіційних веб-сайтах.

НЕЗАЛЕЖНІ МЕДІА

Суспільне мовлення

19 січня 2017 року було зареєстровано Національну суспільну телерадіокомпанію України (НСТУ), що стало офіційним початком роботи першого суспільного мовника в Україні.

Запуск суспільного в Україні відбувся завдяки ухваленню у 2014 році довгоочікуваного закону «Про суспільне телебачення та радіомовлення України», над проектом якого експерти ЦЕДЕМ працювали ще у 2005 році. Створення суспільного мовлення в Україні було одним із перших напрямків діяльності організації з моменту її заснування.

За перший рік роботи суспільне отримало якісний менеджмент у центрі, обраний за конкурсом, розпочало добір менеджерів та продюсерів філій на місцях. Протягом чотирьох місяців тривав конкурс на посаду Голови Правління NSTU, у ході якого ЦЕДЕМ надавав підтримку Наглядовій раді, а також реалізував інформаційну кампанію щодо конкурсу з метою залучити до нього якомога більше кандидатів.

Експерти Центру стали співавторами Положення про конкурс з обрання Голови та членів Правління NSTU, який забезпечив об'єктивність та неупередженість вибору. Завдяки цьому Зураб Аласанія, який користується авторитетом у медійному середовищі, переміг у конкурсі поміж провладних кандидатів та очолив NSTU.

Директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко у 2017 році входив до складу Наглядової ради NSTU.

Протягом року юристи Центру надавали юридичну підтримку Наглядовій раді та правлінню NSTU та підготували 12 юридичних висновків.

**19 січня
2017**

зареєстровано
ПАТ NSTU – офіційний
старт 2 етапу реформи
суспільного мовлення
в Україні

**10 квітня
2017**

Зураба Аласанію
обрано
Головою
Правління NSTU

**5 травня
2017**

обрано
повний склад
правління
NSTU

**25 жовтня
2017**

обрано
Редакційну раду
Суспільного
мовника

Роздержавлення преси

2017 рік – другий із трьох, відведених на роздержавлення друкованих видань. Протягом цих трьох років усі комунальні та державні газети мають змінити форму власності та вивести із числа засновників органи місцевої влади та державні органи влади. Здійснивши такі зміни, газети зможуть перейти до моделі фінансового самозабезпечення, працювати на конкурентному ринку та збільшити орієнтованість на запити читачів.

729

видань по всій
Україні мають
реформуватися до
кінця 2018 року

644 85

комунальні ЗМІ
державні ЗМІ

148

державних та
комунальних газет
реформувалися за
2016-2017 роки

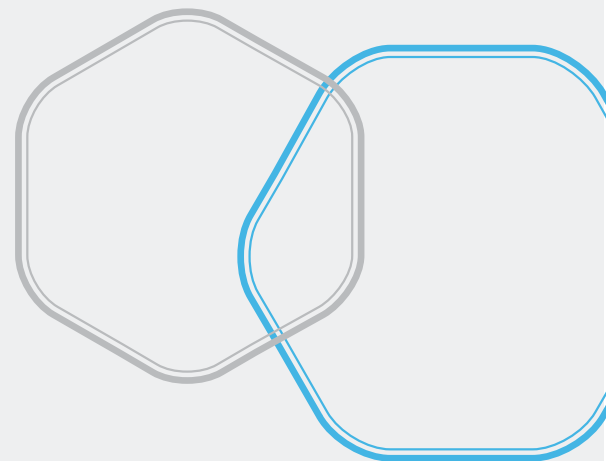
8 червня 2017 – у Верховній Раді зареєстровано Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» № 6560, розроблений за участі експертів ЦЕДЕМ.

ЦЕДЕМ аналізує хід реформи та консультує ЗМІ для успішного завершення роздержавлення.

Зала комунальної преси

Центр демократії та верховенства права у партнерстві з Музеєм-архівом преси створили «Залу комунальної преси» – інтерактивний онлайн-ресурс, на якому зібрані дані про усі комунальні друковані ЗМІ, що підлягають роздержавленню в Україні.

659 газет, що мають бути реформовані вже до кінця 2018 року, складають базу Зали, у якій кожен може ознайомитися із індивідуальною карткою видання, дізнатися про його засновників, сферу поширення, стан реформування та, навіть, погортати і завантажити відсканований примірник.

Аудіовізуальні ЗМІ

Більше української на телебаченні

23 травня 2017 ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації», співавтором якого став юрист Центру Ігор Розкладай.

Закон встановив на телебаченні щотижневі квоти для передач і фільмів українською мовою:

для загальнонаціональних і регіональних телеканалів

для місцевих телеканалів

для програм новин на усіх телеканалах

Європейські стандарти регулювання мовлення

14 грудня 2017 – у Верховній Раді зареєстровано Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення», розроблений за участі експертів ЦЕДЕМ.

Документ пропонує нову редакцію цього закону під назвою Закон України «Про аудіовізуальні медіа-сервіси», що відповідатиме європейським стандартам регулювання мовлення.

Новели законопроекту:

- запроваджується два формати контенту: лінійний (транслюється постійно) та нелінійний (транслюється на запит користувача);
- підвищується ефективність Нацради з питань телебачення та радіомовлення через вдосконалення санкцій за порушення;
- вдосконалюється порядок ліцензування каналів;
- запроваджується некомерційне мовлення для малих груп (локальні громади та тематичні групи);
- запроваджується співрегулювання ринку за участі його учасників (вироблення правил щодо захисту дітей, протидії мові ворожнечі тощо).

Незалежна медійна рада

Наприкінці 2017 року виповнилося 2 роки з дня заснування Незалежної медійної ради (НМР) – незаангажованого та професійного органу саморегулювання у медійній сфері, створеного за ініціативи Центру 5-ма громадськими організаціями.

За два роки Незалежна медійна рада напрацювала авторитет у медіа спільноті та вирішує спори й конфлікти у сфері за зверненнями як окремих громадян, так і органів влади. Так, рішення Незалежної медійної ради все частіше лягають в основу рішень регулятора – Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

У 2017 році:

17

звернень щодо порушень та медіа конфліктів отримано

10

висновків надано

4

висновки Ради лягли в основу рішень Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення

Типові порушення у 2017

- **Порушення прав дітей.** У 2017 році, Нацрада, зокрема, на базі рішення Незалежної медійної ради винесла попередження телеканалу Інтер за порушення у програмі «Стосується кожного», присвяченій історії 12-річної дитини.
- **Недотримання професійних стандартів журналістики у новинних передачах.** Своїм рішенням НМР констатувала, що сюжет NewsOne про начебто слухання щодо корупції в НБУ у Конгресі США свідомо був спрямований на введення в оману глядачів.

Незалежна медійна рада у ході своєї діяльності здійснює не лише розгляд спорів, але й виконує дорадчу функцію, розробляючи рекомендації для гравців медіа ринку. У 2018 році Рада працює над виробленням рекомендацій щодо титрування експертів та меморандумом щодо діяльності ЗМІ під час виборів.

Свобода слова

Альтернативний звіт до ООН щодо стану свободи слова в Україні

ЦЕДЕМ спільно з Артиклем 19 та іншими партнерами підготував альтернативний звіт до ООН щодо стану свободи слова в Україні, який був представлений в Женеві.

Рекомендації ЦЕДЕМ включали:

- розширення гарантій захисту журналістів;
- забезпечення незалежності та прозорості медіа через зменшення впливу держави та деконцентрацію;
- гарантування свободи вираження поглядів в Інтернеті без неправомірних обмежень;
- належне виконання законодавства щодо доступу до інформації та незалежний і ефективний контроль за його дотриманням;
- визначення механізмів захисту викривачів.

За результатами слухань, що відбулись в Женеві у листопаді 2017 року, 11 країн-учасниць ООН рекомендували Україні посилити захист журналістів та свободи вираження поглядів.

Рекомендації для посилення та просування свободи медіа в Україні

Юрист ЦЕДЕМ Ігор Розкладай спільно із українськими та міжнародними експертами розробили Рекомендації для посилення та просування свободи медіа в Україні, які стосуються:

- роботи іноземних журналістів та медіа;
- діяльності журналістів на окупованих територіях;
- об'єктивного і точного інформування про конфлікт;
- регулювання контенту в соціальних мережах;
- удосконалення саморегулювання;
- продовження конструктивного діалогу з європейськими інституціями.

Юридичні консультації журналістам

100

консультацій з питань медійного права надали юристи ЦЕДЕМ у 2017 році журналістам, редакторам, громадським активістам та представникам органів влади.

ЦЕДЕМ є юридичним партнером програми журналістських розслідувань «Схеми: корупція в деталях», що є Спільним проектом Радіо Свобода та телеканалу «UA: Перший».

70

сюжетів журналістських розслідувань пройшли юридичну експертизу ЦЕДЕМ.

ЦЕДЕМ забезпечив підтримку журналістам у **2 судових справах** проти програми СХЕМИ по **дифамації** та в розслідуванні однієї **справи щодо перешкоджання журналістській діяльності**.

ОСВІТА

Міжнародна літня школа медіа права

13 років поспіль Центр демократії та верховенства права влітку збирає правників на Міжнародну літню школу медіа права — тритижневий інтенсивний навчальний курс із юридичних та практичних аспектів регулювання роботи медіа. З 2005 року участь у школі взяли понад 300 медіа юристів з 10 країн.

Упродовж трьох тижнів учасники школи слухали лекції від провідних українських та зарубіжних експертів. У 2017 році тематика школи включала різноманітні аспекти медійного права – регулювання телебачення і реклами, питання авторського права, захисту особистого життя і свободи вираження, а також питання реформ і роботи громадських організацій заради змін у суспільстві.

Міжнародна літня школа медіа права у 2017 році

3

тижні лекцій
та практичних
занять

20

фахівців-
лекторів
з 5 країн

21

учасник з України, Вірменії,
Білорусі, Киргизстану та
Казахстану

2

круглі столи з актуальних
питань медіа права за участі
провідних фахівців галузі

Price Media Law Moot Court Competition

ЦЕДЕМ вже вдруге у партнерстві з Оксфордським університетом, Національним Університетом «Києво-Могилянська академія» та Kyiv-Mohyla Moot Court Society провів в Україні регіональний раунд відомих студентських змагань з медійного права Price Media Law Moot Court Competition. Ці змагання є відбірковими для участі у міжнародному раунді, який щовесни проводиться в Оксфордському університеті.

Регіональний раунд Price Media Law Moot Court Competition

- 8 команд студентів;
- 4 країни (Україна, Литва, Латвія, Білорусь)
- команда студентів Латвійського університету перемогла у регіональному раунді змагань;
- також право поїхати до Оксфорду та змагатися у медійному праві навесні 2018 вибороли студенти Латвійського університету, Білоруського державного університету та команди КНУ імені Тараса Шевченка та Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Щороку ЦЕДЕМ фінансово підтримує поїздку на змагання в Оксфорд найкращої української команди. Навесні 2017 року команда з Києво-Могилянської академії, що пройшла попередній регіональний раунд змагань, представляла Україну на змаганнях серед 44 команд з усього світу, увійшовши до топ-8 найкращих команд.

Директор Центру Тарас Шевченко та керівник освітніх проектів Аліна Правдиченко виступили у якості суддів на міжнародному раунді змагань у Оксфорді у 2017 році.

Модельні судові засідання з питань свободи слова в умовах конфлікту

Восени 2017 року ЦЕДЕМ у партнерстві з Лігою студентів Асоціації правників України в Одесі, Дніпрі, Львові та Харкові провів 4 раунди студентських змагань з питань свободи слова в умовах конфлікту. Студенти-юристи виступали в ролі позивачів та відповідачів і відстоювали свою позицію перед суддями змагань.

4
міста

96
студентів

22
команди

Освіта для журналістів

Щороку ЦЕДЕМ проводить тренінги, семінари та online курси з медійного права та суміжних тем для підвищення кваліфікації та юридичної обізнаності журналістів та викладачів факультетів журналістики, а також громадських активістів.

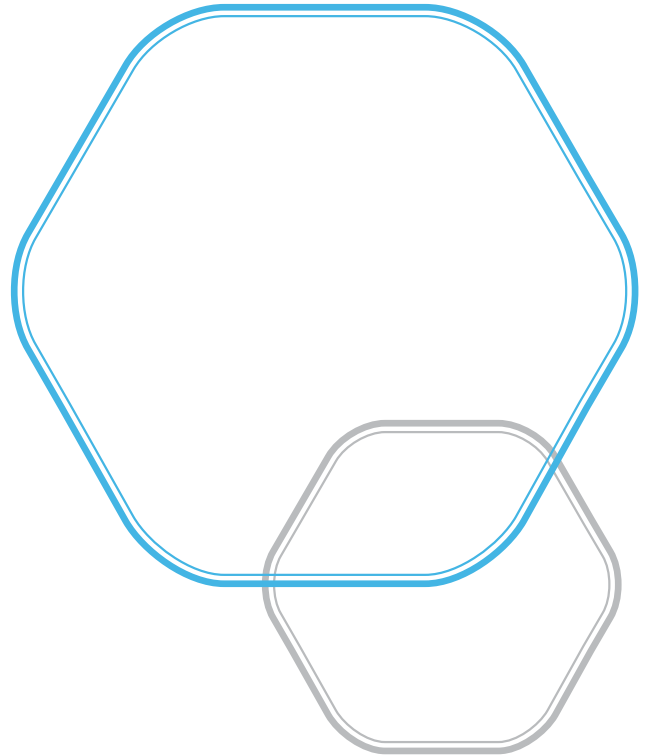
Медійна освіта у 2017

Offline

- **Тренінг для викладачів факультетів журналістики 13-ти ВИШів**
- **Тренінг для журналістів-розслідувачів провідних медіа з актуальних питань медійного права**

Online

- **Дистанційний курс «Медійне право для журналістів»**
Журналісти дізналися про особливості українського медійного законодавства, нюанси захисту журналістських джерел, специфіку роботи в Інтернеті, стандарти свободи слова та практику Європейського суду з прав людини.
- **Дистанційний курс «Суди і ЗМІ»**
Курс допоміг журналістам здобути базові знання про організацію судової системи, повноваження судів при розгляді тих чи інших категорій справ, процедуру розгляду судами різних інстанцій справ, права та обов'язки учасників процесу тощо.
- **Дистанційний курс «Авторське право для журналістів»**
Під час навчання журналісти дізналися про те, що робити, коли статтю передрукували без дозволу автора, як правильно оформлювати посилання на чужі матеріали, чи можна використовувати відео з YouTube та ін.
- **Дистанційний курс «Доступ до інформації»**
Слухачі дізналися про особливості інформації, що знаходиться у розпорядженні органів влади, навчилися правильно складати інформаційні запити та оскаржувати незаконні відмови у наданні інформації.

Навчання для громадських активістів

Досвід України в адвокації реформ стає прикладом для інших країн. Навесні 2017 року ЦЕДЕМ за підтримки Празького Центру Громадянського суспільства організував навчальну поїздку в Україну для 30 громадських активістів Азербайджану, Вірменії, Білорусі, Казахстану та Киргизстану. Під час 5-денного семінару активісти дізналися про механізми реалізації реформ в Україні, роботу громадського сектору та перейняли досвід РПР.

Онлайн-курси з доступу до інформації

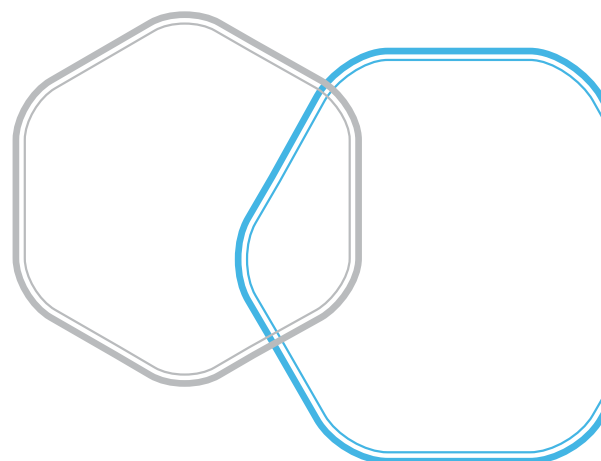

Юристи Центру Тетяна Олексіюк, Віта Володовська та Ігор Розкладай у 2017 році розробили три онлайн-курси з доступу до інформації на базі освітньої платформи Prometheus у співпраці з Офісом Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Онлайн-курси на Prometheus від експертів ЦЕДЕМ

- «Доступ до публічної інформації: від А до Я» (12 лекцій)
- «Доступ до публічної інформації для громадських активістів» (9 лекцій)
- «Доступ до публічної інформації для розпорядників» (9 лекцій)

Кожен із курсів орієнтований на окрему аудиторію, зокрема, на громадян, які не володіють спеціальними знаннями у галузі доступу до публічної інформації, але бажають їх отримати, а також громадських активістів, журналістів, державних службовців та безпосередньо розпорядників інформації.

Відкритий університет реформ

Відкритий університет реформ – спільний освітній проект Центру демократії та верховенства права та Реанімаційного Пакету Реформ, який має на меті розвивати активну молодь для впровадження соціальних проєктів та реформування країни.

ВУР – це

2

набори
на рік

3

місяці навчання:
березень – травень,
жовтень – грудень

30

студентів
та 5-10 вільних слухачів
у кожному наборі

100+

годин стажування
в ГО-членах РПР

18-26

вік
аудиторії

Лектори ВУР

- провідні експерти галузі реформ
- громадські активісти
- політики
- відомі журналісти, блогери, оглядачі,
- лідери думок
- тренери-представники бізнесу

Програма Відкритого університету реформ спрямована на поглиблення знань студентів у сфері реформ та посилення їхніх практичних навичок реформаторства та опанування механізмів роботи у громадському секторі. ВУР формує та розвиває ключові професійні компетенції громадського активіста. Тематика кожного набору адаптується до актуальних та пріоритетних реформ РПР на поточний рік.

Відкритий університет реформ 2017 у цифрах

2

набори

428

заявок

61

студент

13

вільних слухачів

24

навчальні
суботи

18

додаткових
занять
у будні

89

експертів
навчали
студентів

4

відкриті
лекції

4

міні-проектів,
втілених
студентами

108

стажерських вакансій
від 52 організацій РПР

6000+

годин стажування у
33 організаціях РПР

випускників
працевлаштувались
у громадському
секторі

на державній
службі

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Реанімаційний Пакет Реформ

Реанімаційний Пакет Реформ – найбільша коаліція провідних громадських організацій та експертів України, які об'єдналися після Євромайдану задля «реанімації» України та запуску й реалізації реформ. РПР функціонує як координаційний центр для **83 неурядових організацій та 22 експертних груп**, які розробляють, просувають і контролюють реалізацію реформ. За 4 роки завдяки адвокаційній та комунікаційній підтримці РПР було ухвалено 123 закони.

У напрямку впровадження змін в Україні РПР займається адвокацією ухвалення законодавчих змін та їхньої імплементації; комунікацією реформ; міжнародною комунікацією та адвокацією.

Центр демократії та верховенства права з моменту заснування коаліції входить до Реанімаційного Пакету Реформ та забезпечує інституційну, фінансову та організаційну підтримку коаліції.

Директор Центру Тарас Шевченко – співголова Ради РПР, яка є органом стратегічного управління коаліції.

Експерти ЦЕДЕМ входять до 5 груп. Найбільш активною є робота в рамках медійної групи, у якій Ігор Розкладай є головним експертом, а Віта Володовська – менеджером.

РПР у 2017

83

ГО-учасниці

22

експертні
групи

360

експертів

19

законопроектів
проадвокатовано до
прийняття Верховною
Радою у 2017 році

Трендом 2017 року для РПР стала робота у регіонах з метою сприяння утворенню та функціонуванню локальних ініціатив (коаліцій), імплементації та моніторингу впровадження реформ на місцях.

Сприяючи створенню 14 регіональних коаліцій, РПР зібрав активістів з усієї України на форум Громадська Асамблея: SMARTреформи.

450 представників місцевих коаліцій, міжнародних партнерів, експертів РПР та журналістів зібрала Громадська Асамблея: SMARTреформи.

Секретаріат Реанімаційного Пакету Реформ

Секретаріат РПР є виконавчим органом, ключовими функціями якого є загальна координація діяльності коаліції, сприяння громадським організаціям та експертам у адвокації, комунікації, розвитку міжнародних зв'язків та регіональної діяльності, підготовка і проведення заходів.

Діяльність Секретаріату переважно фінансується з гранту, що адмініструється Центром демократії та верховенства права. Адмініструючи грант від Європейської Комісії, ЦЕДЕМ є відповідальним за належну роботу Секретаріату та фінансову стабільність у забезпеченні потреб коаліції в адвокації та комунікації реформ.

Субгранти для громадських організацій від ЦЕДЕМ

Центр демократії та верховенства права у 2017 році запустив програму субгрантування громадського сектору України. Маючи дванадцятирічний досвід отримання та адміністрування великих грантів на власну діяльність та на забезпечення роботи секретаріату Реанімаційного Пакету Реформ, Центр сам став донором для низки організацій у Києві та регіонах.

Протягом року ЦЕДЕМ провів 4 конкурси субгрантів, на яких незалежною експертною комісією було відібрано найкращі проекти від ГО-членів Реанімаційного Пакету Реформ.

4

конкурси
субгрантів

17

проектів-
переможців

65

проектів-заявок

Субгранти від ЦЕДЕМ

- Проекти спрямовані на адвокацію, імплементацію та комунікацію реформ, а також громадський контроль запуску нових установ.
- Реалізація проектів охоплює 17 областей України.

Успіхи субгрантерів

Боротьба з курінням

ГО «Життя» на кошти, отримані від ЦЕДЕМ, провела адвокаційну кампанію для ухвалення законопроекту, спрямованого на ратифікацію Протоколу про ліквідацію незаконної торгівлі тютюновими виробами, досягнувши підтримки Міністерства охорони здоров'я та низки народних депутатів.

Електронне декларування

ГО «Антикорупційний штаб» розробила додаток Declaration bot у Facebook messenger та Telegram. Бот розроблявся за результатами глибинних інтерв'ю із декларантами та став ефективним інструментом для допомоги у заповненні електронних декларацій для понад 700 тисяч громадян.

Реформування виборчого законодавства

Завдяки підтримці, **Український незалежний центр політичних досліджень** здійснив експертизу законодавчих ініціатив у напрямку реформування системи парламентських виборів.

Реформа ринку електроенергії

В рамках проекту, реалізованого **ГО «Грінкубатор»**, вдалося проадвокатувати поправки до закону про ринок електричної енергії, що по суті створило можливість залучення малих гравців на ринок.

Децентралізація

Асоціація сприяння самоорганізації населення спрямувала свої зусилля на сприяння сталому розвитку новостворених в 2017 р. чотирьох об'єднаних територіальних громад Луганської та Одеської областей, проаналізувавши нормативно-правові акти в ОТГ та розробивши рекомендації та успішні моделі для цих громад.

Публічні фінанси

ГО «Богуславська Січ» спільно з **ГО «Життя»** розробили методологію оцінювання міських програм та адвокатують прийняття Положення про бюджетний регламент на основі цієї методології. Проект впроваджується Богуславською коаліцією РПР на рівні району, а методологію планують презентувати партнерам з коаліції РПР у регіонах для масштабування.

Кампанія «За безпечні дороги»

Адвокаційна кампанія «За безпечні дороги» спрямована на зменшення смертності та травматизму на дорогах України. Кампанія була ініційована ЦЕДЕМ у 2016 році у партнерстві з ГО «Vizion Zero», Асоціацією велосипедистів Києва, Автоакадемією водійської майстерності та об'єднує міжнародних, українських експертів, представників законодавчої та виконавчої влади.

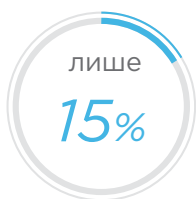
Напрями адвокації у 2017 році

- зменшення швидкості руху
- запровадження автофіксації порушень правил дорожнього руху
- популяризація користування ременями безпеки
- зменшення відволікання на мобільні телефони та пристрої під час руху

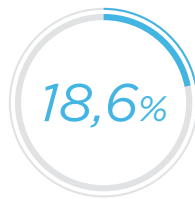

Соціологія «За безпечні дороги»

**результати досліджень, проведених ЦЕДЕМ та ГО «Vizion Zero» в рамках Кампанії «За безпечні дороги»*

водіїв
використовують
ремені безпеки

водіїв у великих містах у будь-який момент часу відволікаються на мобільні телефони під час керування автомобілем

Перші результати

Із запуском Кампанії, безпека на дорогах у 2017 році стала актуальною темою, а діяльність ЦЕДЕМ у даному напрямку посилила її важливість та потребу у вирішенні проблемних аспектів.

У 2017 році Уряд ухвалив зміни до ПДР щодо зменшення максимально дозволеної швидкості руху в населених пунктах до 50 км/год, що було однією з вимог Кампанії «За безпечні дороги».

Ролик «Пристебнись», знятий в рамках Кампанії «За безпечні дороги» ГО «Дивовижні» у партнерстві з ЦЕДЕМ та ГО «Vizion Zero», популяризує використання ременів безпеки серед водіїв та пасажирів авто.

4,3 МЛН
переглядів

на телеканалах ТРК «Україна»,
UA:Перший, UA:Перший
Digital, UA:Крим та 27 філій
ПАТ НСТУ

800 ТИС
переглядів

на екранах у
автомобілях Uber

136 ТИС
переглядів

у мережі Facebook

Київ без тютюнового диму

Після законодавчої заборони реклами тютюнових виробів, яку адвокатував ЦЕДЕМ, одним із останніх каналів просування сигарет є місця продажів. Протягом кількох років Центр спільно із партнерами ведуть боротьбу за повну заборону розміщення пачок сигарет у точках продажу.

17 квітня 2017 року завдяки зусиллям громадськості, Комітет Верховної Ради з питань охорони здоров'я схвалив законопроект 4030а. Документ був розроблений Центром демократії та верховенства права спільно з партнерами по Коаліції «За вільну від тютюнового диму Україну».

Основна норма законопроекту 4030а – повна заборона видимого розміщення сигарет у місцях продажу. Сигарети повинні розміщуватися в спеціальних боксах, за закритими дверцятами чи ролетами таким чином, щоб їх не було видно ззовні чи всередині приміщення, в якому вони продаються.

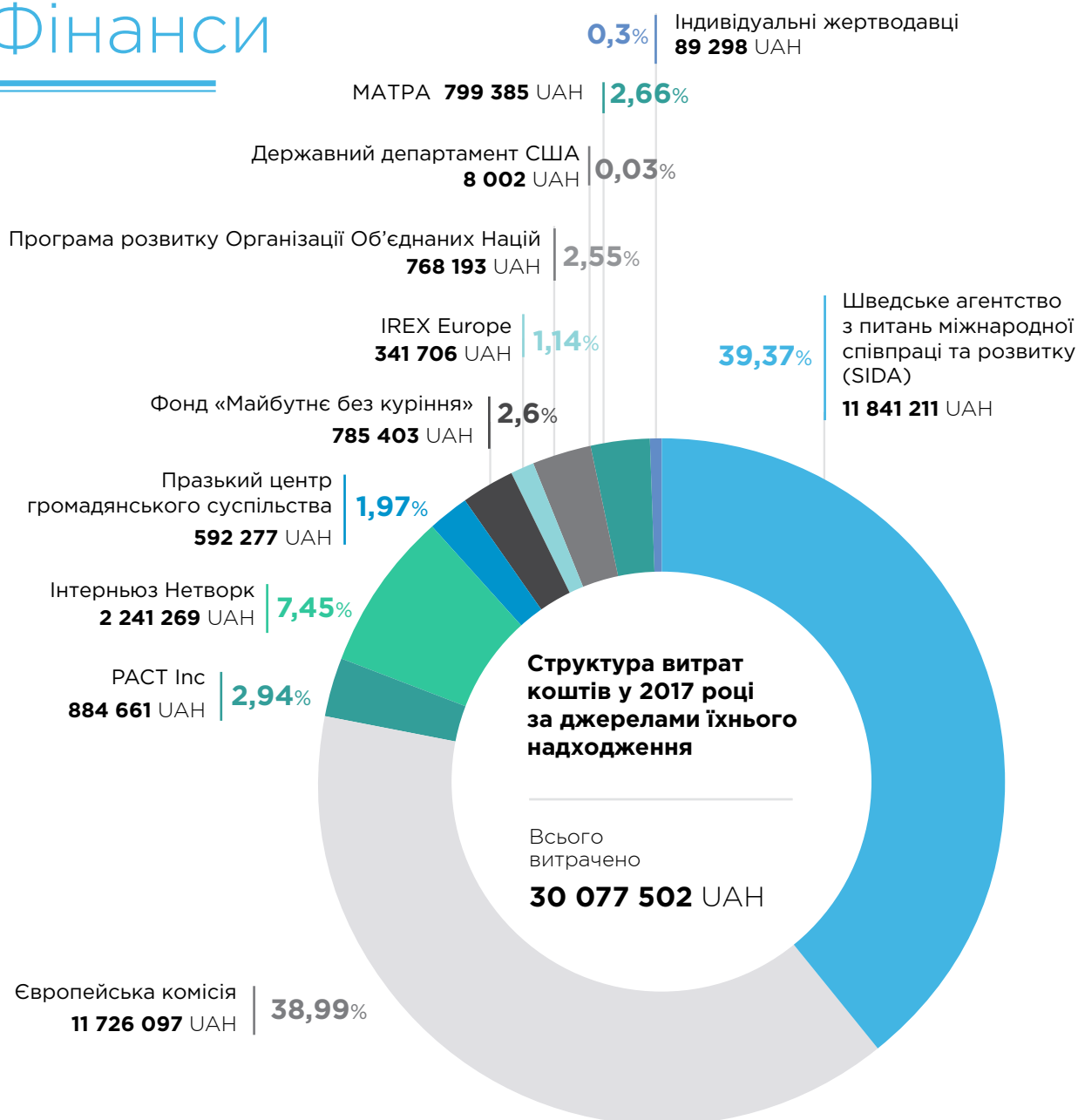
Тютюнове лобі та конфлікт інтересів

Експерти ЦЕДЕМ взяли участь у дослідженні потенційного конфлікту інтересів високопосадовців з організаціями, що активно просувають вигідні для тютюнових компаній законодавчі ініціативи та регулювання. Дослідження проводилося Transparency International Україна, спільно із партнерами.

За результатами дослідження, експерти наголосили на потребі посилення контролю за порушеннями антитютюнового законодавства, протидії конфлікту інтересів у цій сфері та забезпеченні взаємодії держави з тютюновими корпораціями максимально відкрито.

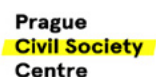

Фінанси

«Фінансова звітність Громадської організації «Центр демократії та верховенства права», відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах, фінансовий стан організації станом на 31 грудня 2017 року, її фінансові результати і грошові потоки за рік» – Аудиторська Фірма «МК Аудит».

Наші донори

Контакти

Центр демократії та верховенства права
вул. Заньковецької, 3/1, оф. 12, м.Київ, 01001
Тел./факс +38 (044) 496 05 80
cedem.org.ua
info@cedem.org.ua